

Ugrozena hegemonija hdz

Author: [IWPR](#)

Nezadovoljstvo nacionalistickom partijom HDZ ugrozava njenu dominaciju u srcu zapadne Hercegovine.

Ekstremni Hrvati se ocajnicki bore da bi odrzali svoj gvozdeni stisak u zapadnoj Hercegovini, zemlji kamenjara i zmija u kojoj su vladali od raspada stare Jugoslavije.

Po prvi put, opozicione partije koje ucestvuju na opstim izborima zakazanim u subotu, pokazuju znake napretka u odnosu na radikalnu stranku Hrvatske demokratske zajednice Bosne i Hercegovine, HDZ BiH, koja je godinama bila nedostizna.

Nakon zavrsetka sukoba u Bosni i potpisivanja Daytonskog sporazuma 1995.godine, ostale teritorije pod kontrolom Hrvata u Bosni, pretežno u centralnim i severnim delovima, postajale su sve umerenije. U Hercegovini, HDZ se i dalje drzala svoje ekstremne pozicije, protiveci se pomirenju sa ostalim zajednicama.

Sada, po prvi put posle rata, HDZ se suocava sa javnim kritikama. Opozicione partije u Hercegovini optuzuju njeno rukovodstvo za pogresan pristup politici i ekonomiji.

Najglasnije kritike dolaze od strane nedavno formirane nezavisne liste kandidata, "Radom za boljitak". Njihov lider, Mladen Ivankovic, jedan je od suvlasnika mesne industrije "Lijanovic" iz Sirokog Brijega.

Ivankovic i njegovi sledbenici, vecinom poznati poslovni ljudi iz ovog kraja, tvrde da ih politika HDZ ometa u prosirivanju trzista i poslovanju.

Manji privatni poduzetnici u Hecegovini, takodje, ne skrivaju svoje nezadovoljstvo nesredjenom zakonskom regulativom koja omogucava finansijske privilegije clanovima HDZ.

"Onima koji suruju sa HDZ BiH umanjuju se, pa, cak, i ukidaju porezi, sto im omogucava enormno bogacenje. Nama koji zelimo ziveti od svog rada i koji se ne slazemo sa HDZ-om udaraju ogromne poreze pa ne mozemo skoro nista zaraditi", rekao je Ante Soldo, mali privrednik iz Sirokog Brijega.

Lokalne ankete pokazuju da bi nezavisna lista "Radom za boljitak" mogla osvojiti preko jedne trecine zastupnickih mandata u Skupstini zapadnohercegovačke zupanije. Ovakav rezultat oznacio bi kraj samovlasti HDZ u zapadnoj Hercegovni.

U isto vreme, uocljiv je prodor na zapadnohercegovačko politicko trziste ostvarila i Socijaldemokratska partija BiH, SDP BiH. Kandidati ove stranke iz zapadne Hercegovine po prvi put se takmice za mesto u parlamentu Federacije BiH, kao i za drzavni parlament.

Nedavna poseta predsednika SDP BiH Zlatka Lagumdžije doprinela je stvaranju demokratske atmosfere. Poseta bi mogla predstavljati perspektivnu politicku inicijativu za buduće izbore, ali za ove izbore ocekivanja ove stranke ne bi trebala da budu pretenciozna.

Medjutim, ukoliko se vodece opozicione stranke udruze, ukljucujuci i SDP, Novu hrvatsku inicijativu, NHI i

Hrvatsku seljacku stranku, HSS, zajedno sa nezavisnom listom, one bi mogle stvoriti ozbiljan problem za HDZ. Da bi se ovo izbeglo, moze se ocekivati da HDZ udje u koaliciju sa desnicarskom Hrvatskom strankom prava, HSP BiH i na taj nacin osvoji vecinsku vlast u zapadnoj Hercegovini.

Sto se tice drugih pretežno hrvatskih krajeva, posebno u centralnoj i severnoj Bosni, gde je vlast HDZ pod jos vecim znakom pitanja, ankete pokazuju porast broja pristalica umerenih stranaka. Moze se ocekivati da ce partije kao sto su NHI i HSS i glavna opoziciona stranka SDP, zabeleziti poprilično dobre rezultate.

NHI se takodje predstavila i hrvatskim biracima iz Republike Srpske. Nema pouzdanijih pokazatelja kakav je bio odziv, ali rec je od vise 100.000 biraca ciji bi eventualni glasovi mogli bitnije uticati na rezultate izbora.

Veruje se, ipak, kako bi Hrvati izbegli iz Republike Srpske koji nameravaju da se vrate na svoja ognjista, mogli glasati pretežno za NHI. Za taj deo hrvatskog birackog tela smatra se da je razocaran politikom HDZ BiH, i u NHI prepoznaje stranku koja ce mu pomoci prilikom povratka.

Do nedavno, HDZ je mogla racunati na punu podrsku apsolutne vecine Hrvata u Hercegovini. Na opstinskim izborima u aprilu ove godine, HDZ je dobio apsolutnu vecinu u Hercegovini, ali je odziv na izbore po prvi put pao na oko 40 odsto registrovanih biraca. Ovako slab odziv ukazuje da je sve vise glasaca nezadovoljno politikom HDZ.

Kakvi god rezultati budu u zapadnoj Hercegovini na ovim izborima, ukoliko odziv hrvatskih biraca ostane na nivou od 40 odsto kao prilikom aprilskih izbora, HDZ ima male sanse da zadrzi svoj monopol u zastupanju hrvatskih prava u federalnim i drzavnim institucijama.

Ocigledno zabrinut ovakvim razvojem dogadjaja, HDZ je u proteklih mesec dana pokrenuo jednu od najprljavijih izbornih kampanja koja je sve vreme bila na granici regularnosti.

Govori HDZ-ovih prvaka, a najvise predsednika HDZ, Ante Jelavica, puni su nacionalistickog i politickog naboja i ocigledno usmereni na izazivanje, kako etnickih tenzija, tako i konflikta sa medjunarodnom zajednicom.

U nekoliko proteklih dana, Jelavic je na predizbornim mitinzima rekao da je Federacija BiH "mrtva". Pored toga, HDZ ne priznaje ni pravila ni kompetentnost OSCE.

HDZ je kao vrhunac svega, samo sedam dana pred izbore sazvaio referendum svih bosanskih Hrvata koji bi trebalo odrzati na sam dan izbora, na glasackim mestima. Iako pitanje otcepljenja nije direktno spomenuto, veruje se da je ovo deo priprema HDZ-a da u slucaju nepovoljnih rezultata proglaši izbore nevazecim i ustanovi treci zasebni entitet bosanskih Hrvata.

Ovaj poziv direktno krsi bosanske izborne zakone. Po bosanskom Ustavu samo drzavne institucije mogu da sazivaju referendume. U svakom slucaju, ovaj potez HDZ-a moze uticati na izborne rezultate.

Nekoliko medjunarodnih zvanicnika nezvanicno je izjavilo da ce HDZ biti drasticno kaznjena za ovakvo ponasanje, ali tek nakon zavrsetka izbora. Ono sto medjunarodna zajednica pokusava da izbegne je otvoreni medijjski sukob sa HDZ, jer bi takav konflikt i dizanje tenzija mogli poboljsati izborne sanse ove partije.

Jurica Bosnjak je pseudonim bosanskog novinara.

Location: Bosnia and
Herzegovina

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/ugrozena-hegemonija-hdz>